

TISKOVÁ ZPRÁVA

O PROGRAMU REGENERACE

Program regenerace městských památkových rezervací (MPR) a městských památkových zón (MPZ) byl ustaven vládním usnesením číslo 209 ze dne 25. března 1992 jako nástroj záchrany a rozvoje i pevně daných organizačních a ekonomických podmínek obnovy kulturních hodnot a ozdravení životního prostředí, ale také vytvoření center rozvoje podnikatelských aktivit historických jader měst a obcí. Jejich stav po změně politických poměrů po roce 1989 byl tristní: nedostatečná a zanedbaná technická infrastruktura, špatný stavební stav objektů, špatná kvalita bydlení, nevyhovující sociální skladba obyvatelstva, chybějící síť obchodů a služeb i narušené vlastnické vztahy. Snaha Sdružení o systémové řešení regenerace historických sídel došla odezvy na Ministerstvu kultury ČR a tehdeším Ministerstvu pro hospodářskou politiku a rozvoj ČR – později pak aktivity převzalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Proces regenerace se týká takřka všech MPR a MPZ naší republiky. Obecně lze konstatovat, že právě díky Programu regenerace se viditelně zlepšil stav památkově chráněných území. Dochází k obnově systémů technické infrastruktury, komunikací, domovního a bytového fondu s akcentem na zachování funkce bydlení a ozdravení sociální struktury obyvatel. Zlepšuje se stav životního prostředí, města ožívají obchodním a společenským ruchem i kulturou. Regenerační procesy přinášejí mnoho nových pracovních míst a vytvářejí prostor pro podnikání. Stoupá potřeba zařízení a služeb cestovního ruchu, protože opravená historická jádra našich měst přitahují ve stále větší míře turisty. V myšlení občanů se zakotvuje vědomí o potřebě ochrany kulturního dědictví. V různých komisích, neziskových organizacích, na veřejných schůzích i jednotlivě se podílejí na přípravě koncepčních záměrů a posuzování realizačních projektů Programu regenerace. Což nemalou měrou přispívá k prohlubování demokratických postupů při správě města a rozšiřování možností samosprávy.

Z pohledu měst je největší přínos Programu regenerace spatřován v jeho nepřetržité soustavnosti. Legislativní ukotvení zaručuje kontinuální existenci a uživatelům je tak dána možnost plánovat procesy v delším časovém horizontu. Program regenerace zařadil péči o kulturní památky a regeneraci památkově chráněných území mezi priority místní politiky, aktivizoval a motivoval je ke koncepční a koordinované péči o kulturní hodnoty v rámci sociálního a ekonomického rozvoje území. Stimulační finanční politika programu, která předpokládá spoluúčast majitelů, je momentem, kdy se obce i soukromí vlastníci snáze rozhodnou investovat „část“ celkového finančního objemu. Nadto ulehčuje komunálním rozpočtům a dává možnost investovat prostředky např. do infrastruktur, komunikací. Celý proces regenerace sídla postupuje rychleji. Nehledě na to, že mnohá města by vzhledem k možnostem rozpočtů a celkovým potřebám památky vůbec nerekonstruovala.

SOUTĚŽ HISTORICKÉ MĚSTO ROKU

Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací (MPR) a městských památkových zón (MPZ)

Po zakotvení Programu regenerace MPR a MPZ do života historických sídel přišlo Sdružení s myšlenkou oceňovat ta, která dosáhnou na tomto poli nejlepších výsledků.

Cena sestává z monumentálního uměleckého díla z českého křišťálu vyrobeného firmou Růckl Crystal, a. s., sklárna v Nižboru, symbolizujícího historická sídla (je majetkem Sdružení a na volnou plochu tohoto uměleckého díla jsou připisováni vítězové Ceny); zmenšená replika Ceny je předávána vítěznému městu. K ocenění dále náleží pamětní grafický list a finanční částka 1 000 000 Kč.

Dvě města obdrží **Cenu ministra pro místní rozvoj** – grafický list a finanční příspěvek 100 000 Kč. Ocenění získávají také jednotliví krajští vítězové – obdrží pamětní grafický list od Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a finanční částku 100 000,- Kč od Ministerstva kultury.

Slavnostní setkání a vyhodnocení soutěže proběhne 15. dubna 2025 ve 14 hodin v Praze.

Krajští vítězové

Hl. m. Praha – **Praha 1**

Jihočeský kraj – **Prachatice**

Jihomoravský kraj – **Lomnice**

Karlovarský kraj – **Cheb a Horní Slavkov**

Kraj Vysočina – **Moravské Budějovice**

Královéhradecký kraj – **Nové Město nad Metují**

Liberecký kraj – **Jilemnice**

Moravskoslezský kraj – **Opava**

Olomoucký kraj – **Lipník nad Bečvou**

Pardubický kraj – **Moravská Třebová**

Plzeňský kraj – **Horažďovice**

Středočeský kraj – **Kolín**

Ústecký kraj – **Česká Kamenice**

Zlínský kraj – **Uherské Hradiště**

Více informací na www.historickemestoroku.cz

Dosavadní držitelé titulu Historické město roku

(datum / město, které získalo titul za předchozí rok / nominována města v daném roce)

27. 4. 1995	Svitavy	
18. 4. 1996	Kadaň	Třeboň
18. 4. 1997	Třeboň	Jimramov, Klášterec nad Ohří, Štramberk
17. 4. 1998	Kroměříž	Budyně nad Ohří, Kutná Hora
16. 4. 1999	Klášterec nad Ohří	Jindřichův Hradec
17. 4. 2000	Kutná Hora	Jindřichův Hradec, Litomyšl
17. 4. 2001	Litomyšl	Česká Kamenice, Locket, Prachatice
17. 4. 2002	Nový Jičín	Františkovy Lázně, Prachatice
17. 4. 2003	Prachatice	Chrudim, Příbor
28. 4. 2004	Spálené Poříčí	Karviná, Nové Hradky
27. 4. 2005	Františkovy Lázně	Boskovice, Česká Kamenice
18. 4. 2006	Česká Kamenice	Uherské Hradiště, Polná
18. 4. 2007	Polná	Cheb, Šternberk
16. 4. 2008	Jindřichův Hradec	Šternberk, Uherské Hradiště
16. 4. 2009	Šternberk	Beroun, Jilemnice
13. 4. 2010	Beroun	Jilemnice, Uherské Hradiště
19. 4. 2011	Znojmo	Polička, Prachatice
17. 4. 2012	Uherské Hradiště	Kutná Hora, Chrudim
18. 4. 2013	Jilemnice	Cheb, Příbor
17. 4. 2014	Chrudim	Boskovice, Praha 2
16. 4. 2015	Cheb	Praha 1, Jičín
19. 4. 2016	Příbor	Jičín, Litoměřice
18. 4. 2017	Jičín	Prachatice, Štramberk
17. 4. 2018	Slavonice	Brtnice, Vysoké Mýto
16. 4. 2019	Brtnice	Frenštát pod Radhoštěm, Klatovy
18. 6. 2020	Štramberk	Nový Bor, Soběslav
22. 6. 2021	Havlíčkův Brod	Kutná Hora, Žatec
14. 4. 2022	Boskovice	Locket, Telč
18. 4. 2023	Vysoké Mýto	Valašské Meziříčí, Žatec
18. 4. 2024	Žatec	Jablonec nad Nisou, Moravské Budějovice

O Sdružení

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (SHS ČMS) je dobrovolná, zájmová, nestranická a nevládní organizace sdružující především historické obce nebo jejich části, na jejichž území jsou zachovány významné kulturní hodnoty, zejména nemovité památky. Vzniklo z iniciativy měst v listopadu roku 1990. K 1.4.2024 má celkem 200 členů, z toho 192 řádných (obcí, měst a městských částí) a 8 přidružených.

Činnost Sdružení se ve všech aspektech soustřeďuje na uchování, ochranu a trvalou využitelnost našeho kulturního dědictví. K dosažení tohoto cíle, a tím i naplnění účelu existence, SHS ČMS zejména popularizuje, zveřejňuje a propaguje význam, souvislosti a problémy kulturního dědictví, pořádá veřejnosti přístupné výstavy, odborné semináře, konference apod., uplatňuje specifické problémy historických sídel při úpravě či tvorbě právních norem, spolupracuje s organizacemi a institucemi s posláním shodným s cíli SHS ČMS, které působí v České republice i v zahraničí.

Mezi nejvýznamnější činnosti a aktivity Sdružení společně s Ministerstvem kultury a Ministerstvem pro místní rozvoj patří **péče o Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón** (dotační titul MK, vícezdrojové financování). Od roku 1994 je udělována Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ spojená s právem používat titul „Historické město roku“.

Počínaje rokem 1991 jako spolupořadatel, od roku 1998 pak jako hlavní gestor v České republice organizuje Sdružení vždy v měsíci září **Dny evropského dědictví – Dny otevřených dveří památek (European Heritage Days - EHD)**, což je rozsáhlý celoevropský projekt, který vede k neformálnímu uvědomování si kořenů našich národních identit a ochraně kulturního odkazu našich předků. Dny evropského dědictví probíhají pod záštitou Rady Evropy a v naší republice též pod záštitou vrcholných státních orgánů. **V roce 2025 proběhnou Dny evropského dědictví ve dnech 1. – 30. září 2025. Národní zahájení se bude konat v Českých Budějovicích od 12. do 14. září 2025.**

Další aktivitou Sdružení jsou **Brány památek dokořán** – v měsíci dubnu členská města připraví pro veřejnost zajímavý program (výstavy, prohlídky, koncerty, zpřístupňují památky...) u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel (18.4.).

Pravidelnou aktivitou SHS ČMS je také každoroční udělení ceny v **soutěži Památka roku**. Cena se uděluje za nejlepší projekt a realizaci obnovy nemovité kulturní památky, budovy nebo souboru staveb, které mají významné památkové, architektonické nebo urbanistické hodnoty a jsou nositeli specifického charakteru prostředí. Hodnoceny mohou být např. zámek, hrad, klášter, jejich areál, kostel, palác, radnice, divadlo, obytná stavba, charakteristická část zástavby, vojenský nebo zemědělský brownfield, veřejný prostor, park apod.

Soutěž má dvě kategorie: 1. kategorie: malá (obnova do 2 mil. Kč bez DPH) a 2. kategorie: velká (obnova nad 2 mil. Kč bez DPH). Cenou pro vítěze v 1. kategorii je odměna pro vlastníka objektu ve výši 50 000 Kč a v 2. kategorii ve výši 100 000 Kč. V obou kategoriích je vyhlašováno a odměňováno i 2. a 3. místo. **Slavnostní vyhodnocení letošního ročníku Památka roku 2024 proběhne v Hradci Králové 24. dubna 2025.**

Dále Sdružení pořádá soutěž **Mladí fotografují památky**. Celá akce má podpořit zájem a znalosti našeho kulturního dědictví, podpořit znalosti historických budov a zahrad, venkovských a městských krajín uznávané památkové hodnoty či neobvyklé krásy. Soutěž není pouhou „fotografickou“ akcí, ale spíše zážitkem spojeným s uměleckým a památkovým dědictvím.

Metodické působení Sdružení spočívá v pořádání **odborných seminářů a konferencí**. Kromě zcela odborných tematik, jako např. barva a detail v architektuře nebo zeleň v historických sídlech se v posledních letech širší zájem soustřeďoval na propojení okruhů památkové ochrany a ekonomického rozvoje jak historických měst, tak i celé země, dotýkal se problematiky cestovního ruchu, oblastí nové výstavby v historické zástavbě měst, klimatickým změnám, dopravě atd.

Více informací na www.historickasidla.cz